

Kronika

PAŠNEKESYS SU BALTIJOS REGIONO ŠALIŲ FILOSOFAIS

Šiaurės ir Rytų regionų Filosofijos forumas nuo 1995 m. reguliariai suburia jaunus ir patyrusius filosofus iš viso Baltijos regiono bendram darbui, kurio svarbi dalis yra *tarptautinės filosofijos vasaros mokyklos*. Šiais metais (2001 08 27–31) Loderupo ir Lundo miestuose (Pietų Švedija) vyko trečioji tokia mokykla¹, kurią organizavo Greifsvaldo (Vokietija) universitetas (prof. dr. Werner Stegmaier ir dr. Carola Häntsch). Mokyklos tema buvo *Filosofijos ištakos ir jos funkcijos šiuolaikiniame pasaulyje*: buvo siekiama sugrįžti prie pamatinių filosofijos opozicijų, Europos filosofijos perimtų iš antikos, ir diskutuoti apie jos gyvybingumą bei reiškimosi šiuolaikiniame mąstyme pavidalus. Mokyklos dalyvių diskusijoms buvo pasiūlyti tekstai, parengti vokiečių, rusų, latvių, lenkų profesorių ir analizuojantys *ikisokratiką, Platono, Kanto, Nietzsche's, Heideggerio, Lévinio, Derrida* filosofiją; svarstymo objektu tapo *etiniai, gnoseologiniai bei epistemologiniai klausimai, būties pasaulyje ir mirties problemos*. Lietuvai šioje vasaros stovykloje atstovavo VU filosofijos doktorantė Audronė Rimkutė, VPU baigusios filosofijos ma-

gistrės Ieva Mačionytė ir Daiva Treznevičiūtė (perskaitė pranešimą *E. Lévinio etikos ištakos ir pagrindinės idėjos*), VU baigęs filosofijos bakalauras Artūras Rozenas.

Darbas stovykloje prasidėjo įžangine prof. W. Stegmaierio paskaita, pavadinta „Persiorientavimas: senieji filosofai ir mes“. Profesorius akcentavo pagrindinį mokyklos tikslą – analizuoti tradicines filosofijos sąvokas šiuolaikinio pasaulio perspektyvoje, t. y. laikytis nuostatos, jog filosofinis mąstymas yra ir turėtų būti istoriškas. Pasak profesoriaus, jau Hegelis kalba apie *istorišką* (o ne absoliučią) tiesą: „Kiekvienas laikmetis turi savo sūnus ir dukteris“. Tuo labiau XX a. paneigiamos visos pretenzijos surasti nekintamą tiesą ar jos ieškoti ir drauge su Heideggeriu paskelbiama, kad laikas yra tai, kas tau skiriama, istoriška būtis pasaulyje – tai duotybė subjektui. Levinas savo filosofijoje akcentuoja laiko nenumatomumą, kuris yra tikra kitybė, kaip ir kitas žmogus. Turime būti atviri ir laikui, ir Kitam, kad galėtume gyventi autentišką gyvenimą. Be ne taikliausiai filosofijos vasaros mokyklos nuostatą atskleidžia Nietzsche's pastaba: kiekvienas laikmetis modifikuoja mąstymo metodus ir stilių, perkainoja vertybes.

Vis dėlto šiuolaikinį filosofinį diskursą veikia jau antikoje suformuluotos problemos, nes pirmieji filosofai sugebėjo atskleisti tuos daly-

¹ Pirmoji vyko Rygoje ir Valmieroje (Latvija) ir vadinosi *Kalba ir ženklas XX a. filosofijoje*.

Antroji vyko Jyväskylä ir Keuruu (Suomija). Ji buvo skirta 100-osioms Nietzsche's mirties metinėms ir vadinosi *Nietzsche's pamokos, Nietzsche's ženklai*.

kus, apie kuriuos įmanoma ir verta kalbėti filosofškai. Todėl tradicinės filosofijos problemos reikšmingos ir šiandien, naujos kartos filosofai vėl prie jų sugrįžta, šias problemas padarydami savojo mąstymo pamatu, ant kurio statomas mobilus ir nuolatos neužbaigtas postmodernusis arba tvirtas ir išbaigtas modernizmo pretenzijas atliepiantis minčių statinys.

Susipažinti su vienas kito pasaulėvaizdžiu bei pasaulėžiūra mokyklos dalyviai turėjo pakankamai laiko ir galimybių: kartu klausėmės paskaitų, leidome laisvalaikį, o svarbiausia – diskutavome nedidelėse tarptautinėse grupė-

se, į kurias susirinkdavome po kiekvienos profesorių skaitytos paskaitos (t. y. dukart per dieną). Šiose grupėse jaunimas dalyvavo lygiomis teisėmis su profesoriais: ne tik todėl, kad visi neblogai mokėjo užsienio kalbą, bet ir todėl, – o tai, ko gero, rodo postkomunistinės visuomenės laisvėjimą, – kad aktyviai, karštai reiškė savo originalias mintis. Galbūt kai kurios vasaros mokykloje užsimezgsios pažintys virs ilgalaikiu bendravimu ir bendradarbiavimu, o tai reikštų Baltijos regiono filosofų ryšių intensyvėjimą. Kuriant vieningą Europą, toks bendradarbiavimas būtų tikrai naudingas.

Daiva Treznevičiūtė